

מדינת ישראל
הכנסת

ש.פ.

פרוטוקול מס. 31/ג

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה ביום ג',
ה' באב תשי"ח - 22.7.58, בשעה 9.00.

בכחו - חברי הוועדה:

- מ. ארם - היו"ר
- ב. ארדיטי
- ר. הקטין
- ב"צ הראל
- פ. זוארץ
- י. כץ
- י. גיצני
- ד. נצר
- ר. צברי

מזמנים:

- מר ברסלע - מנהל משרד הסעד
- גב' בלון - מנהלת המחלקה לטיפול בנוער
- גב' הוטנר - מטעם משרד הסעד
- מר מילוא -
- מר פאלק - היועץ המשפטי של משרד הסעד.
- ד"ר לבנה - מטעם משרד המשפטים
- מר רוזנטל -

בסדר-היום: (א) חוק לתיקון פקודת עבריינים צעירים;
(ב) הטיפול בילדים עזובים ע"י הוריהם.

- - - -

אני פותח את הישיבה.

היו"ר מ. ארם:

אקרא בפניכם את הצעת התיקון של

סעיף 18(א). (קורא).

מר פאלק:

אתן שתי נוסחאות. האחת, הוא התאמה מדוייקת לסעיף 16 הנוכחי, ובזה הוא לי שווה את המצב של הצעיר שנידון לפי סעיף 16; השני - זהו נוסח קצר ונדמה לי שהוא מספיק.

לפי סעיף 16 הנוסח הוא כדלקמן:

"ניתן פסק-דין או צו לפי סעיף זה להחזקת ילד, נער או בוגר רק במקום מעצר, במוסד או במקום אחר, ונתברר לבית המשפט שאביו של הילד, הנער או הבוגר הרך יש לו די אמצעים להשתתף בכלכלתו, כולה או מקצתה, הרי יכול בית המשפט לצוות על האב להשתתף בכלכלה למשך החקופה האמורה לעיל ובאותם הסכומים כפי שנתברר לבית המשפט שיש בכוחו של האב לתרום אותם ויכול בית המשפט לשנות מזמן לזמן כל צו או צווים מסוג זה".

היו"ר מ. ארם:

נוסח זה נראה לי.

מר ברסלע:

מה שלא ברור הוא ענין הכלכלה. אני מציע לכתוב "הוצאות החזקה".

מר פאלק:

"לחייב את אפשר לכתוב /אבי הילד, הנער או הבוגר הרך לשאת בהוצאותיו או להשתתף בהם".

והסעיף כולו יהיה מנוסח כך:

(א) ניתן פסק דין או צו לפי סעיף זה להחזקת ילד, נער או בוגר רק במקום מעצר, במוסד או במקום אחר, ושאי בית המשפט לחייב את אבי הילד, הנער או הבוגר הרך לשאת בהוצאותיו או להשתתף בהם;

(ב) לא יתן בית המשפט צו כאמור אלא לאחר ששמע טענות האב ונתברר שיש לו די אמצעים לכך, וצו כאמור ניתן לשינוי מזמן לזמן אם נשתנו הנסיבות.

ד"ר לבנה:

אני מציע למחוק את המלים "החזקה במקום מעצר". אני הסברתי בישיבה הקודמת שהכוונה היא רק לאמצעי חינוך ולא עונשין. מעצר נוער יהיה זה בהחלט בבחינת עונש, ולא יהיה מתאים לכוונת הצעה.

(ב) מדובר כאן רק על האב של הילד. אני מציע להתאים, את במלים "למי שחייב בכלכלת הילד".

מר ברסלע:

ברוח הדברים שנאמרו ע"י חברי הוועדה, הצענו לידי מסקנה שלא להרחיב את המסגרת לגבי כל אלה שחייבים בכלכלת הילד, אלא לחייב רק את הורי הילד. אני מציע לכתוב באופן כללי: הורי הילד.

מר רוזנטל:

אני מצטער, לא הייתה לי הזדמנות להשתתף בישיבות הוועדה כי הייתי עסוק בוועדת

הפנים על איזה שהוא חוק.

המלה "נתברר" היא מלה העלולה להצריך ראי רבות הקושרות את בית המשפט בהחלטתו. לכן יהיה אולי יותר טוב אם נאמר במקום נתברר "נראה לבית המשפט"; (ב) ישנה עוד אפשרות לחייב לא רק את הורי הילד, אלא את כל מי שחייב במזונותיו, כי יתכן והילד נמצא לא ברשות ההורים, אלא ברשות בני משפחה אחרים, כמו: סבא, סבתא. מובן שבידי הוועדה להחליט על כך. (ג) במ

ד. נצר:

אני מקבלת את נוסח ההצעה הראשון של מר פאלק, משום שהיא נראית לי כנהירה ביותר וגם טובה. איננו מעוניינים להרחיב את המסגרת ^{סעיף חלק} בכלכלה. בחוק המזונות יש סולם שלט של המושג מי חייב במזונות, ואם נכתוב כאן מי חייב במזונות, נצטרך לעבור את כל הסולם שבחוק המזונות. ולכן אני מציעה שנכתוב "לחייב הורים במידה שהוכח שיש להם אמצעים", ותו לא.

(ב) בנוסח המקורי זה ישנו, ואילו כאן - זה איננו, ואין זה מספיק. המדובר הוא על תשלום למוסד בו הילד מתחנך. הילד שם מקבל חינוך, מתוך כוונה שחינוך זה יעזור לו. לחברי כנסת יוצאי רוסיה יש אסוציאציה לגבי בית סוהר שהוא מוסד מחנך. לשם בהירות, הייתי רוצה שתהיה הגדרה לגבי המושג "מוסד".

הנה, לפני מספר שבועות נשפט צעיר, ובבית המשפט ביקש הצעיר מהשופט לשלחו לבית הסוהר, ולא למוסד, על מנת להקנות לו מקצוע. ברגע זה אינני נותנת את דעתי על כך, אבל נראה לי שבהצעה זו צריך להוסיף את המושג הזה שנקרא "מוסד".

ב. ארדיטי:

להצעת החוק יש שני צדדים: (א) צד עקרוני; (ב) צד מעשי, פרטי ותנאים. לדעתי, אנו צריכים להחליט עתה על הצד העקרוני שבדבר. אם אנחנו אומרים שהאב או האם אינם לשלם בעד כלכלת או בעד מזונותיו של הילד, הרי כל זה הם נבחינת פרטים. העקרון הוא: האם באמת חלה הכלכלה או ההחזקה של הילד על ההורים? יש כאלה שחושבים שזה מתפקיד הממשלה ולא מתפקידו של מישהו אחר; ויש כאלה שחושבים שמכאן אפשר לקבל תקציב נוסף. משום כך אני מציע, להחליט על העקרון - על מי חל התפקיד הזה, אם על המדינה או על ההורים. מצד שני אני מציע - למחוק את סעיף 2.

מר ברטלע:

לי נדמה שזה לא מסמכות הוועדה להחליט על .

ר. הקטין:

כל התיקון הזה לא נראה לי. דברתי על כך גם בישיבה הקודמת, ובעקבות השכלולים שהובאו כאן רצוני לומר, כי הם אינם מספיקים. מדוע? משום שהתיקון מדבר על עבריינים צעירים ועל החזקתם מבלי להגדיר באיזה גיל הוא העברייני. ישנם עבריינים אשר הם בגיל 9; וראינו כמותם במוסד שקלט ילדים מגיל 9 עד 14. ואני שואלת: האם החוק לימוד חובה חל עליהם? אני אומרת, כן. יש ילדים בני גיל 14 שנה, אשר לא גמרו בית ספר יסודי. ולכן צריך להיות כאן איזה שהוא צדק מינימלי; צריך לקבוע כאן את גיל הילדים העבריינים.

ובהתאם לכך, אם ילד לא גמר בית ספר יסודי, אזי ההורים חייבים רק בכלכלתו והם אינם חייבים בחינוכו.

ועוד דבר: בעקבות התיקונים שהוכנסו כאן, אני בדעה שהחובה צריכה להיות מוטלת על המשפחה בלבד. אם שסובל מבנו, אז אלו בנו והוא סובל ממנו, אך מדוע סבלו אחרים? משום כך אני מתנגדת לבל האסור כאן.

ביחס להגדרה של המלים "מוסד חנוכי" רצוני לומר שפה חשוב תכנו של המוסד, שיהיו בו בתי-מלאכה משוכללים וכו'.

י. ניצני:

אין לנו עבריינים מאותו סוג של הסרט "זרע הפורענות", משום כך איננו צריכים לחפש את ההורים שיהיו אחראים למעשי ילדיהם שיוצאים לתרבות רעה. אני חושב, שאין זה קל לחפש הורים או קרובים כדי להחזיק את ילדיהם שפגעו במוסדות.

הילדים הללו הם של משפחות הרוסות. ואם ישנם ילדים כאלה בני משפחות הרוסות, אזי תמיד יש להם איזה סכא או סבתא אשר מתוך רחמים אוספים אותם. משום כך אני מצטרף להצעתה של חברת הכנסת נצר, ואני מציע להמעיט את המסגרת של החייבים בהחזקת הילד. כמו כן, צודקת חברת הכנסת הקטין בציינה את חוק חינוך חובה חינוך לגבי נערים אלה.

היו"ר מ. ארם:

העבריינים אמרו במפורש שהם אינם רוצים לאבד את הקשר שלהם עם הוריהם. אב נשאר אב, הוא אינו אוסר "ברוך שפטרני" כשבנו נתפס. הורים בדרך כלל רוצים שבניהם יחזרו למוטב. כמדומני, הנוסח של מר פאלק הוא נוסח טוב וקולע למטרה.

היו כמה חששות: שמא זה ישחרר את המדינה מלשאת בעול זה ויחייב את ההורים בלבד. מי שקרא את הנוסח ראה שזהו נוסח מדוייק בכמה וכמה דברים.

הפושעים הולכים ורבים. ויש אצלנו מושג של "בני טובים", ויש צורך לרסן נעיה זו.

הערתו של יועץ המשפטי לגבי המלה "מעצר", היא נכונה; אין צורך להשתמש בה כאן. אני מקבל גם כן את הערתו של היועץ בדבר "אם ניתנה לו הזדמנות"; כמו-כן, במקום המלה "מתברר" לכתוב "נראה לו". לדעתי, אפשר לגבש נוסחה טובה בהתאם לנוסחתו של מר פאלק ובתיקונים ובהערות שנשמעו כאן. לדעתי, נוסח זה עונה על הכוונה בה אנו רוצים.

מר רוזנטל:

אם כן הנוסח יהיה כך:

18א(א): ניתנת החלטה לפי סעיף 18 פסקה (ה) לפקודה, ושאי בית המשפט, בין בהחלטתו ובין בהחלטה נפרדת, לחייב את הורו של הילד, הנער או הנוער הרך ל... בהוצאות החזקה בבית הספר לתיכון עבריינים צעירים או במוסד אחר ועד לכך על ידי שר הסעד, בין בשלמותו או בחלקן;
(ב) לא יחוייב הורה בהוצאות החזקה כאמור, אלא אם ניתנה לו הזדמנות להישמע בדבר מצבו הכלכלי ויראה לבית המשפט שיש לו אמצעים מספיקים לכך;
(ג) בסעיף זה - "החזקה" - למעט הוצאות חינוך לפי חוק לימוד חובה, תש"ט-1949.

היו"ר מ. ארם:

אנו נצביע את ההצעה כמו שהיא.

ה צ ב ע ה

הצעת המעיפים כפי שנוסחו כאן - צ ת ק ב ל ה

הצעת חבר הכנסת ארדיטי למחוק את כל הסעיף - לא נתקבלה

היו"ר מ. ארם:

אני מודה לכם.

אנו עוברים לסעיף השני שבסדר היום של הוועדה - הטיפול בילדים עזובים ע"י הוריהם.

ב. הטיפול בילדים עזובים ע"י הוריהם:

ר. הקטיון:

אנו קוראים בזמן האחרון מעל דפי העתונות שיטתם הוריים אשר מצבם הכלכלי ירוד, ואשר להם יש ילדים במספר לא קטן - 5, 6, 7 ילדים. הם מגיעים למצב של יאוש כזה אשר מחוסר ברירה הם מביאים את ילדיהם למוסד ציבורי, ללשכת עבודה או ללשכת סעד, או למועצה עירונית, ונוטשים אותם.

לפני שבוע ימים, אם אינני טועה, פורסמה סודעה כזו: זוג הוריים נטש 5 או 7 ילדים והסתלק. לאחר מכן הופיעה אשה וחקרה באיזה מקום סדרו את הילדים האלה. כמובן שההורים נתפסו והם באו על עונשם: האב נכלא למספר חדשים, ואילו האם - למספר ימים. רבותי, אין זה פתרון להושיב את ההורים בבית הסוהר, כי במשך זמן זה אין מי שיטפל בילדים.

אני יודעת בכמה כסף תומך משרד הסעד. גם המכסימום שמשרד זה נותן אינו מספיק כדי קיום מינימלי של משפחה. הייתי רוצה לדעת, מה עושה משרד הסעד ביחס לילדים אלה? הרי זהו חומר לעבריינות; אלה הם עבריינים מעתיד. משפחות אלה לא תשלמנה לילי החוק לעבריינים; תהיינה משפחות בודדות אשר תוכלנה לשלם לפי חוק זה.

לדעתי, אם היינו עושים את החישוב כמה עולים לנו הילדים העבריינים ומחלקים בין הקטנים האלה שנעזבים ע"י הוריהם לחינוכם, הרי שזה היה מעשה טוב.

לא רציתי להביא את הבעיה הזו לכנסת משום שלא רציתי לעשות פרסומת יתרה לענין זה.

מר רוזנטל:

רצוני להביא לידיעת חברי הוועדה כי בפני הממשלה עומד החוק בדבר נטישת נשים וילדים.

מר ברסלע:

לא היה ברור לי אופן העמדת השאלה. אם הבינותי נכון, השאלה היא - נטישת ילדים ע"י ההורים, אם ע"י שני בני הזוג או ע"י אחד מהם.

אם כן, מעשה כזה נעשה, לעתים, כתוצאה מסבב קשה של המשפחה המתקיימת על תמיכות באשר הן אינן מספיקות. יכול אני להביא לידיעתכם מקרה שקרה: בפני השופט זליקסון הובאה אם שנטשה את ילדיה. ועמדה השאלה: אם הוכח לפי החוק שהיא יכולה לכלכל את ילדיה. השופט, לפי עדותה של העובדת הסוציאלית, אמר כי לא הוכח שהיא יכולה לפרנס את הילדים. ואז לא יכול היה להטיל עליה עונש. אם הבעיה הנדונה היא בעיה משפטית, זה בסדר. אבל אין ספק שלא פתרנו את הבעיה, לא אנחנו, לא השופט וגם לא יושב ראש המועצה. מכאן אני בוגע בבעיה שהיא רחבה יותר.

מה מצב המשפחות המתקיימות על התמיכה בלבד? משרד הסעד בכל פעם שמגיש את תקציבו פציין שתמיכות אלה אינן מספיקות לקיום מינימלי. מאידך, כאשר המקרה קורה, איננו יכולים לפתור בצורה כזו ולומר מה שהשוטרים אומרים, ולסדר ילדים תחת לחץ ואיומים. אם נעשה כך, זה יהפוך ויהרוס כל חלקה טובה.

אמת הדבר שמבלנות של כל אדם יכולה להתפקע עד אשר הוא מקבל איזו שהיא עזרה, אולם ידינו קצרה מלהושיט את העזרה הדרושה.

הפתרון היחיד הוא, לדעתנו, שצריך לקבוע מיכסת מינימום בעיקר לגבי משפחות מרובות ילדים, שתאפשר קיום מינימלי למשפחות הללו. לזה אפשר למצוא ביטוי אך ורק בסעיפי התקציב.

חלק מהחברים הנוכחים כאן יודעים שזוהי הנקודה שיושב ומצביע עליה זה מספר חדשים פרופ' קליין; הוא בדעה שכל המיכסות הניתנות אינן פותרות את הבעיה הזו. אנחנו יכולים להביא בפניכם מספר מקרים שהם מוזעזעים יותר מאלה שמובאים בפני בית המשפט. אולם, אנו מוכרחים לשמור על המסגרת הלגיטימית של עבודת הלשכות.

הנה, בחיפה היה לנו מקרה שהורים נטשו 7 או 8 מתוך 9 ילדים. הדבר הראשון היה שאת כל שבעת הילדים היינו מוכרחים לסדר במוסדות משום שההורים לא נמצאו במשך ימים מספר. אותו חודש עלה לנו קרוב ל-700 לירות בעד החזקתם. לאחר מכן היה לנו מו"מ ממושך עם המשפחה שתסכים לקבל את הילדים. ברור שדעתנו היתה להעניש את ההורים הללו, כי אם זראן שאנו מסדרים ילדים לאחר בטישתם, זה יהרוס את כל האפשרות של העבודה הקיימת בכל זאת בכל הלשכות. אין זו בעיה של חוק, כי החוק יקבע מסגרת, מידת עונשין, רגולציה וכו'. לא כך עומדת הבעיה. ואינני מדבר על כלל המשפחות הנחמכות, אלא על משפחות אשר ראש המשפחה אינו יכול לפרנס ואז המיכסות שניתנות אינן מספיקות.

ילדי משפחה כזו שנתמכת על מיכסה בלבד גדלים באוירה עבודה, באוירה של מרירות ושנאה כלפי החברה, משום שאין להם אפשרות להתקיים קיום מינימלי.

גב' ז. בלור: נוסף למה שאמר כאן מר ברסלע, ארשה לעצמי להגיד שיש עוד בעיה אשר לה גוון משפטי.

יש בכל זאת איזה "דיסטנס" בין הרשויות המקומיות לבין הקליינטים. אני חושב שיש מקום בחוק לחייב את ההורים, להביא אותם לידי מעשה לטובת הילדים. ההורים מחלקים את הילדים לשניים: ילד אם הוא נכה, עוור, מפגר, וכו' אז הוא שייך למדינה. לדעתי, עלינו לחשוב כיצד להכניס בזה גוון משפטי. ההורים חייבים לדעת שהמדינה צריכה לעשות המכסימום שיש בידה לעשות. וצודק מר ברסלע באמרו שבת המשפט חייבים לדעת מה צריכה להיות ההג' לגבי הקליינטים שנוטשים את ילדיהם.

מר ברסלע תבע שיש להגדיל את כל הסיוע שלנו. אני אומר שלא יתכן שתהיה חלוקה כזו בקרב הילדים. כל ילד חירש, אדם, עוור, מפגר וכו', המדינה חייבת - גן הם סבורים - לשאת בעול שלהם. אני חושב שצריך להיות חוק שיחייב את ההורים.

זאת ועוד: המשטרה טוענת שהיא אינה חייבת להחזיר את הילדים. העובדת הסוציאלית צריכה ללוות את השוטר כדי לחפש את המשפחה. אני מאמינה שאם אנחנו נוכל באותם התקציבים שיש לנו להעביר לרשות כל לשכה וגם לחייב את הרשויות המקומיות לשלם את המיכסות בראשית כל חודש - הרי שדבר זה יסייע לא במעט.

מר מילוא: רציתי להוסיף כמה דברים: ההורים מנצלים את הילדים כדי להשיג דברים שונים שלא ניתנו להם.

האינפורמציה שניתנת לעתונות ניתנת רק מצד אחד, על כן זה נראה מוזעזע כל כך.

למקרה שקרה בחיפה רציתי להוסיף: היה מו"מ ממושך בינינו לבין המשפחה. הוצע להם שיכון, עבודה וכו'. אולם, ראש המשפחה אמר: לא. הוא לא היה מוכן לקבל את שיכון, אלא אם הוא יהיה בחיפה גופא. משפחה זו לא רצתה עזרה קונסטרוקטיבית, אלא - לקבל עזרה כפי שהיא רצתה לקבל. וכך חשבו כי תחת לחץ הם ישיגו זאת.

מר ברטלע: גמרנו אתם בהתחייבות לשלם למשפחה 135 לירות לחודש. אכן הסכום הזה אינו מופרז. ברור שהאב היה צריך לעבוד וכו', אולם איננו מתעלמים מקיום הילדים.

מר סילוא: המטפל הרשמי בסיטואציה הזו סבור שההורים אשמים.

הנה, במגדל-אשקלון קרה מקרה אחר: אשה ישבה שני ימים ושני לילות מול משרד הסעד. כעבור שני הלילות אמרנו שזה בלתי אפשרי לתת לה ליטון תחת כיפת השמים עם ילדה. לא היתה לנו ברירה אלא לסדר את הילד. יוצא, כי תחת לחץ אנו נאלצים לעבוד. לאחר סדור הילד, האשה נעלמה.

גב' צ. בלוד: היא עשתה מה שעשתה לאחר שמדרנו לה ילד אחד במוסד. לא רצינו לשחררה לגמרי והשארנו אצלה את הילד השני.

מר סילוא: עד כמה אינה מספיקה הכלכלה הניתן, זה נכון. ולכן צריך למצוא את הפתרון בעוד מועד, משום שקורים מקרים רבים שמגיעים לגבול מסויים ואז פועלים בכיוון שלא נראה לנו.

הנהיגו במחלקה לטיפול בנוער סעיף מיוחד שנקרא ויסות תמיכה במשפחות על מנת לעזור להן לחנך את הילדים. זה, לעת עתה, מתאים יותר מאשר הגדלת המיכסות. בשנה זו התחלנו בזה וזה עזר לנו במקרים רבים. ראינו כי תמיכה בסכום של 30-40 ל"י מספיקה כדי לעזור למשפחה. תקציב של סעיף זה בשנה זו הוא 5000 ל"י. אם נפתח אותו, זה יעזור לנו.

ועוד דבר: גם לחוק רצוני לומר, כי אני בהחלט חושב שיש צורך בחוק. חושבני, כי הגיע הזמן להעביר בכנסת את החוק להגנת הנוער. אותו מקרה של האשה באשקלון אשר לנה יחד עם ילדה שני לילות לפני משרד הסעד, הרי שום חוק לא היה יכול לחייב אותה, משום שהאשה קנתה לבנה פלפל, האכילה אותו וכו'. היא שמרה עליו. אך אם היה נפגע בדלקת ריאות ממש, אז החוק היה יכול להיות מופעל נגדה.

החוק להגנת הנוער צריך להיכנס לשלב מעשי, ובחוק הפלילי צריך לקבל תיקונים כאלה שכל הפקרה כזו ע"י ההורים, צריכה להיחשב בבחינת מעשה פלילי.

הקשה

הנ"ר מ. ארם: רצוני להרהר בקול רם. הבעיה/אנחה העלתה חברת הכנסת הקטין, היא נכונה. אם תיפתח מחר הפירצה הזו, אזי אוטופטית, כל ילד יפול תחת חסותו של משרד הסעד. כולם ילמדו, וכולם יעשו כך, וזה ייעשה באופן המוני. יחד עם זאת, הבעיה נשארת בעיה חמורה.

משרד הסעד וגם משרד הבריאות מטפלים בילדים ירודי משקל ובתזונתם. הנה, אתם אומרים שצריך להגדיל את המיכסה למשפחה מרובת ילדים. הייתי רוצה לדעת, מהי האחריות שניתנת שהכסף הזה יוצא לילדים? האם אינכם יכולים לחשוב שמטפלת שעוסקת בתזונת הילדים תיקח על עצמה משימה כזו ותשרת נאמנה גם את המשפחות מרובות הילדים, בניח: במתן פרודוקטים? (מר ברטלע: דבר זה יעלה 40 ל"י לחודש).

אם כן, אין פתרון אחר מאשר קביעת מיכסה מוגדלת למשפחות הללו. למעשה, המפעל הזה של תזונת ילדים שבא כאכספרימנט שנקרא תזונת ילדים, השיג איזו שהיא מטרה, והיא: הכוונת המשפחה כולה, וזה - לדעתי יותר מאשר הגדלת המיכסה.

מר ברסלע: זה ככל זאת הרבה יותר יקר מאשר טיפול במשפחה. אנחנו למעשה מטפלים בילדים ירודי משקל אחרי מחלה. הרי זה מתבטא בפרסונל, במחסנים וכו'.

ר. צברי: אני רוצה להעיר לגבי המקרים של נטישת הילדים:...

גב' צ. בלור: לפני שאלך, ברצוני להעיר לדבריה של חברת הכנסת נצר ביחס לילד שנשפט, אשר אמר: לא טוב במוסד אלא בבית הסוהר. הייתי רוצה להעיר, כי הילדים העזובים הם בעלי דמיון, והם מתגאים כשהם מצליחים במעשיהם. הם אוהבים לעשות רושם.

ר. צברי: אני מצטערת שלא הייתי בתחילת הישיבה.

אני רוצה להציע 3 דברים: לדעתי, שהאינפורמציה על נטישת הילדים איננה מדוייקת. אינני מאמינה שהורים יטשו את הילדים מפני שאין להם יחס אליהם. ואין זה נכון שאותה אשה ששכבה לפני משרד הסעד יחד עם ילדה, אין לה יחס אליו או שלא יהיה איכפת לה אם יחלה. לדעתי, הורים אלה הגיעו למצב כזה מתוך יאוש, ורגש האמהות שלהן נחלש משום שמצבן מיואש וכבר לא איכפת להן מה שיקרה.

הועלתה פעם הצעה של ביטוח משפחות מרובות ילדים, ואני חושבת שצריך לחזור לחשוב עליה.

(ב) מר ברסלע אומר שצריך להגדיל את המיכסה. אנחנו שמענו מפי סגן שר הסעד לשעבר, מר רוזנברג, בקשר עם הריאורגניזציה של הגישה למשפחות וכו'. לדעתי, אנחנו צריכים להזמין את פרופ' קליין כדי לשמוע מה דעתו בעניין זה.

(ג) אני מוחה שתנגדת בהחלט על דבריה של גב' בלור באמרה שהילדים הם בעלי דמיון. אם שופט אמר שהוא שולח לבית-סוהר לנוער, אני חושבת שאי אפשר לומר שהילדים הם בעלי דמיון.

לדעתי, עלינו לדון באופן יסודי על הבעיה הזו. זה ענין של גישה. הילד עובר עבירה מתוך יאוש.

ב. ארדיטי: רציתי לדעת, מה נעשה בקשר לראש-העין.

היו"ר ס. ארם: בזמנו סיכמנו להעביר את כל הענין למשרד הפנים, ואכן משרד הפנים לקח על עצמו את ענין ראש העין ועובד במלוא המרץ.

מר ברסלע: בקשר למה שאמרה גב' בלור על כי יש לעבריינים דמיון, ומה שאמרה חברת הכנסת צברי בתשובה לזה - זה נכון. הרי אנו מדברים על ילדים לא-נורמליים, על ילדים שלא נקלטו בשום תנועת נוער, בשום חברה; במסגרת נורמלית, הם לא נקלטו. יש לי חליפת מכתבים עם אותו שופט שקבל את הערתו של אותו ילד עברייני.

השופטים הם, בדרך כלל, מלאי מרידות. הם מוציאים פסקי דין והם לא מוצאים לפועל, משום שאין מקום בשום מוסד. האוצר טוען, כי אין לו כסף, ואני מבין זאת. הילדים האלה לקויים בדמיונם, ואנחנו אומרים כי ישנו סוג של ילדים שמקום איננו במוסדות שלנו אלא בבתי-הסוהר. הם צריכים אז להיות סבודדים מן החברה.

קיים סוג שלישי של ילדים, שהם חולי נפש. אנחנו טוענים שצריך להיות בבית-החולים לחולי נפש אגף לילדים פסיכופטים. בליט ברירה, אנו מכניסים ילד כזה לאחר הוצאת צו ע"י שופט לסדרו במוסד, כמוסד שלנו "עוגן". מיד, בכדי לעשות רושם על סביבתו, הוא מנפץ את השמשות, שובר שולחנות וכו'.

אנו נמצאים בחליפת מכתבים ממושכת עם משרד הבריאות ואנו דנים על כך. זוהי חוליה שחסרה. גם ההורים אומרים אותו דבר.

אני אשמח מאד אם הוועדה תמצא זמן לבירור בעיה זו, ואנו נביא את הבעיה על כל סוגיה: פסיכופטים, סופרעים וכו'.

ועתה, בקשר לבעיית ראש העין: בראש העין אנחנו ממשיכים את הטיפול שלנו עם התייעצויות. בקשר להחלטת מנהלת הלשכה רצוני לומר, כי אין הדבר קל ואיננו כה פשוט. קשה למצוא מועמד אחר. יש לנו לשכות שאין לנו עובדת סוציאלית. אנחנו עושים מאמצים, ועל כמה קשיים התגברנו. עמדה בפנינו בעיית באר-שבע, ולה מצאנו פתרון. הוא הדין בקרית-שמונה. היינו צריכים לחכות עד אשר יסיים בית הספר את הלימודים. אך בראש-העין לא הצלחנו להתגבר. אם תמצאו פה עצה טובה, בבקשה - אנחנו נקבל אותה.

אני בזמנו הצעתי הצעה.

ר. צברי:

הי"ר מ. ארם: מר פונט - נציג משרד הפנים - אמר שרק אתמול נכנסו לעובי הקורה של ראש-העין. (ר. צברי: כך הודיע משרד הפנים גם לפני חודש).

מכל מקום, כך הודיעו לי שמשרד הפנים החליט לקחת את בעיית ראש העין בכל הרצינות.

לפני שנסיים את הישיבה, אני מעמיד בסדר היום של הישיבה הבאה את הסעיף - שמיעת פרופ' קליין על בעיית המשפחות מרובות הילדים.

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 10.45.